

2007-04-25

1(11)

Rasspecifik avelsstrategi (RAS) för skotsk terrier

Gäller från och med 2007 till och med år 2011.

Inledning

Rasklubben Skottefederationen har som övergripande mål att genom rasklubben och specialklubben (SvTeK) tillvarata specifika intressen för rasen genom att stödja uppfödarna i avelsarbetet samt att informera, väcka intresse för och sprida kunskap om rasen.

Historisk bakgrund

Skotsk terrier uppstod i Skottland där små lågställda strävhariga hundar använts till grytjakt och till jakt på diverse småvilt under lång tid. Ursprungligen avsåg beteckningen skotsk terrier ett flertal raser, men så småningom homogeniserades de olika lokala varianterna och fem närbesläktade skotska terrierrasor uppstod, nämligen cairnterrier, skyeterrier, west highland white terrier, dandie dinmont terrier samt den variant som slutligen kom att ges namnet skotsk terrier. Under många år kallades rasen populärt för Aberdeenterrier, men det har aldrig varit något officiellt namn på rasen.

Skotsk terrier erkändes officiellt av engelska kennelklubben 1880 och år 1883 grundades den första rasklubben, The Scottish Terrier Club (England). År 1888 bildades The Scottish Terrier Club of Scotland

Sverige

1901 visas den första skotten på utställning i Sverige, hanhunden Bearch, som importerades av Carl O. Wijk i Göteborg. Konsul Wijk kom att bli den första uppfödaren av rasen i vårt land och den första registrerade kullen var fallen efter Bearch undan tiken Skettle. 1906 visades ännu en importerad hanhund, Fairhope Mac, på utställning. Rasen hade nu fått fäste i Sverige.

I Göteborg hade Philip Krafft 1912 påbörjat sin uppfödning under kennelnamnet Kilmarnock. De av honom uppfödda Ch Roy Kilmarnock och Ch Meg Kilmarnock kom att bli rasens första svenska champions. Kilmarnock-kenneln var verksam under ganska lång tid och flertalet hundar visades på utställning och kom att inspirera andra entusiaster.

1920-talet framställs som ett ganska händelsefattigt årtionde för skotterasen. De etablerade uppfödarna fortsatte att producera och i viss mån importera nya avelsdjur, men 1928 framvisades för första gången en ny stjärna i rasen. Det var Sven Brittons (kennel Dirken) import Ch Rookery Rab, kortare och djupare än tidigare svenska skottar, och

2007-04-25

2(11)

många hundvänner fick nu på allvar upp ögonen för rasen. En av dessa var Marie Heilborn, sedermera med kennelnamnet Miramar, som kom att bli rasen trogen i över 30 år och vars uppfödning var av stor vikt för rasens fortsatta utveckling.

Under 1930-talet tog skotteintresset fart på allvar och många nya uppfödare grep sig an rasen. Yrsa Liljefors (dotter till Bruno Liljefors), kennel Hades, Inga Schröder-Hagensen, kennel Tallyho, Carin Lindhé, kennel Mountebank, Gudrun Welin, kennel Skottebo, Gösta Olsson, kennel Backebo m fl började sin uppfödargärning. Många nya importörer drev på rasens utveckling och på de brittiska öarna var rasen nu verkligen populär och konkurrensen i utställningsringarna hård. Kennel Hades och kennel Tallyho hade nu etablerat sig som de ledande kennelarna inom rasen tillsammans med Marie Heilborns Miramar-kennel, och en mängd goda hundar föddes upp av dem.

Intresset för skotska terrier ökade ytterligare under 1940-talet och flera nya uppfödare tillkom. Sven Sundquist, kennel av Brååtha, började sin långa uppfödargärning och Birgit Westerström, kennel Ferox, var nu också en etablerad och mycket framgångsrik uppfödare. Dessa två uppfödare skulle komma att bli ledande under flera decennier, men något samarbete dem emellan kom aldrig till stånd.

Mot slutet av decenniet tillkom ytterligare entusiaster: Barbro Eklund, kennel Mac Mahon (senare mest känd som uppfödare av west highland white terrier), och Maria Backström, kennel Alphyddan, var några. Marie Heilborn var också fortfarande aktiv liksom Inga Hagensen.

Det stora intresset för rasen hade också banat väg för uppfödning av mera kommersiellt slag och temperamenten på en del av dessa hundar lämnade en del i övrigt att önska och rasen fick genast rykte om sig att vara argisint. De seriösa uppfödarna arbetade hårt för att tvätta bort den stämpeln.

Under 1950-talet kom kennel Ferox igång på allvar liksom kennel av Brååtha och konkurrensen mellan dessa två uppfödare bidrog säkert till att höja kvaliteten och konkurrensen i ringarna var hård. Nya uppfödare tog sig också an skotsk terrier: Edith Borre, kennel EBorre, var ny som uppfödare, men hon hade haft skottar för sällskaps skull under en längre tid, och kom att med framgång föda upp rasen under flera decennier liksom Ann Mari Hjelm, kennel Amie. Monika Knutsson-Hall, kennel Floreo, tillkom också som uppfödare och hennes mycket framgångsrika uppfödning har haft stor betydelse för rasens utveckling under många decennier. Uppfödarna arbetade oförtrutet vidare och den svenska skottestammen växte.

Under 60-talet var intresset för rasen stort och många engelska skottar importerades. Våren 1960 köpte Elisabeth Spång skottetiken Måra efter Mac Mahons Musca och Birgit Westerströms engelska import Gaywyn Sovereign. Måra kom att bli stammor till skottarna från kennel Mårax.

2007-04-25

3(11)

1962 köpte Siv Jernhake sin första skotte från Edith Borre, E Borres Rinette, och det var startskottet för kennel Vendetta som framgångsrikt födde upp rasen under flera decennier. Ungefär samtidigt köpte Birgit Norman tiken E Borres Judith och hon kom att lägga grunden för kennel Torsloch.

Skottarna var under 1970-talet en av de verkligt populära terrierraserna och hos kennelklubben registrerades årligen cirka 250 st. Rasen hade också många hängivna uppfödare och i början av detta decennium tillkom många nya fortfarande verksamma uppfödare såsom Vivi-Ann Lövestedt (kennel Löwi-Scot), Monika och Thomas Rosendahl (kennel Roskot), Dan Ericson (kennel Raglan), Margareta Kjaell (kennel Terracotta), Eva och Benedicte Warrén (kennel Loriens), Inger Mårius (kennel Glenncheck) och några år senare även Anne-Marie Rådström (kennel Nicole), Regina Myhrman (kennel Saraband) och Bert och Ingalill Malmkvist (kennel Tigerbrand).

1972 bildades rasklubben Skottefederationen på initiativ av Siv och Christer Jernhake och Monika Knutsson-Hall och klubben fick en flygande start. Intresset för rasklubben var stort och olika rasevenemang lockade många skottevänner

Skottefederationens utställningsverksamhet blomstrade som aldrig förr under 1980-talet och de svenska skottarnas höga kvalitet lovprisades av gästande engelska domare. Några av de äldre uppfödarna var nu inte så aktiva längre, men nya tillkom, däribland den mångåriga rasentusiasten Maud Dahl (kennel Brambling), Joan Frodi (kennel Pickford), Berit Gustafsson (kennel Skottås) och senare Cindy Pettersson (kennel So What). Siv Österlund-Axs lilla kvalitetsuppfödning under kennelnamnet Etiquette började nu också göra sig gällande på allvar.

Trots fina framgångar för rasen på utställningar och berättigad uppmärksamhet inom hundsporten började en viss minskning av rasens registreringssiffror och popularitet skönjas.

Under 90-talet fick rasen också välkommet tillskott av nya uppfödare i bl a Annette Jansson och Ulf Bohlin (kennel Madoc), Sussi Aspegren (kennel Newline), Elisabeth Bengtsson (kennel Thawn), familjen Lindstedt (kennel Quite So), Lisbeth Nevestveit (kennel Black & Wheat), Irene Fält (kennel Headmaster), Marianne Grankvist (kennel Soya's) och Christina Hüttner (kennel Dundee), vars uppfödning varit särskilt framgångsrik med flertalet champions och 1998 utsågs Ch Dundee Cool Trooper till årets vinstrikaste skotte.

Runt sekelskiftet dominerades rasen av Dan Ericssons Ch Raglan Rory som utsågs till Sveriges vinstrikaste hund av alla raser år 2001. Svenska skottar har börjat uppmärksammas alltmer internationellt och ett flertal har också exporterats till olika länder runtom i världen. På de prestigefyllda skvärldsutställningarna har flera svenska hundar segrat

2007-04-25

4(11)

och år 2003 utsågs den svenskfödda tiken Ch Raglan Rose Maiden at Brio till årets vinstrikaste terrier i England, tätt följd av sin svenske halvbror Ch So What Excalibur. På den årliga engelska Cruft's-utställningen år 2004 vann Ch Raglan Rose Maiden at Brio Bästa Terrier och reserve BIS, ett enastående erkännande för den svenska skottestammens höga kvalitet.

Det torde inte vara någon överdrift att hävda att den svenska skottestammen håller hög kvalitet. Utmaningen inför framtiden ligger i att försöka vidmakthålla kvaliteten och samtidigt försöka göra rasen mera känd hos den hundköpande allmänheten. Rasens registreringssiffror har sjunkit under praktiskt tagit hela 90-talet och nya entusiaster av det rätta virket behövs för att skotten i Sverige skall gå en fortsatt gynnsam framtid till mötes under 2000-talet.

Nuläge

Population

Antalet registrerade skottar har sjunkit sedan mitten av 1970-talet och registreringsiffrorna för rasen har inte heller ökat under det nya seklets första år.

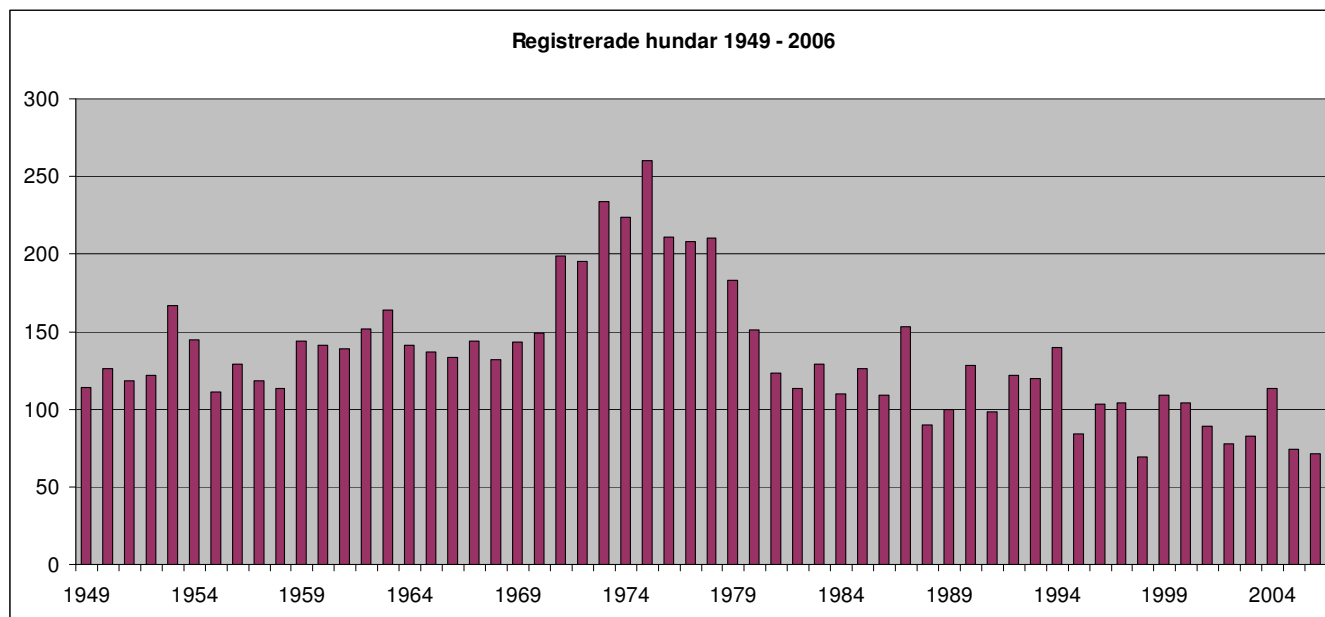
Registrerade hundar/år:

År	Antal	År	Antal	År	Antal	År	Antal
1949	114	1964	141	1979	183	1994	140
1950	126	1965	137	1980	151	1995	84
1951	118	1966	133	1981	123	1996	103
1952	122	1967	144	1982	113	1997	104
1953	167	1968	132	1983	129	1998	69
1954	145	1969	143	1984	110	1999	109
1955	111	1970	149	1985	126	2000	104
1956	129	1971	199	1986	109	2001	89
1957	118	1972	195	1987	153	2002	78
1958	113	1973	234	1988	90	2003	83
1959	144	1974	224	1989	100	2004	113
1960	141	1975	260	1990	128	2005	74
1961	139	1976	211	1991	98	2006	71
1962	152	1977	208	1992	122		
1963	164	1978	210	1993	120		

2007-04-25

5(11)

Klubben ser med oro på de sjunkande registreringsciffrorna och ställer sig frågande till varför rasens popularitet minskat.

Mål

Uppfödarna har tillsammans med rasklubben ett stort ansvar för att positiv information om rasen sprids för att därigenom motverka en ytterligare nedgång av registreringsciffrorna.

Strategi

- Det behövs utökad samverkan mellan uppfödarna i exempelvis rasklubbens regi i form av återkommande uppfödarmöten.
- Rekommendera uppfödarna att skänka ett års medlemskap i rasklubben till nyblivna valpköpare (sk bjuden medlem) så att de lättare kan få information om klubben och öka sin kunskap om rasen.
- För att väcka intresse och knyta nya intresserade människor till rasen bör fler arrangemang ordnas där krav på utställningstrimning inte alltid är nödvändig.

2007-04-25

6(11)

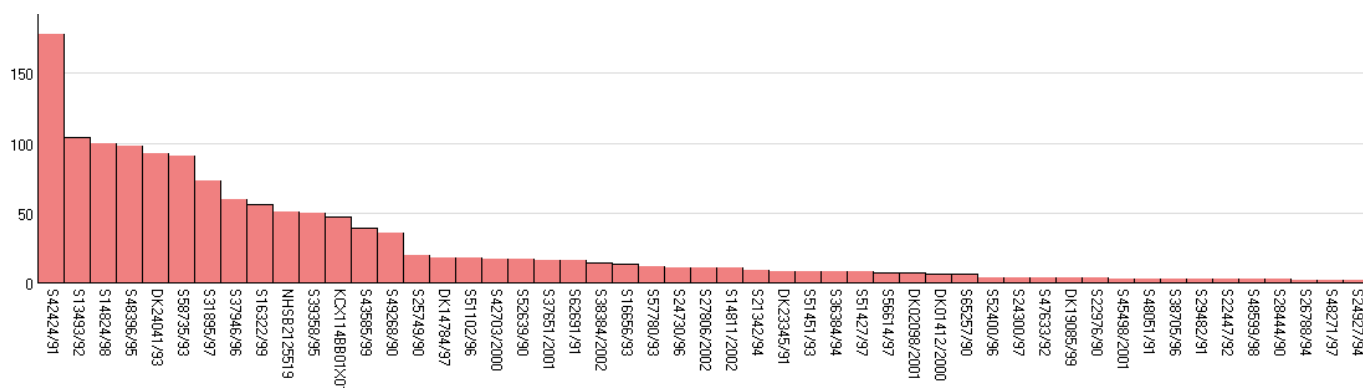
Avelsbasen

Avelsbasen, både den tillgängliga och den utnyttjade, är snäv. Svensk skotteavel har huvudsakligen varit beroende av engelska importörer, men i England har rasens numerär och generella kvalitet sjunkit, vilket i sin tur inneburit en ytterligare begränsning av avelsbasen för de svenska skotteuppfödarna. Tillgängligt svenskfött avelsmaterial baseras dessutom huvudsakligen på närbesläktade hundar.

Ett begränsat antal hundar har emellertid importerats till Sverige från andra länder än England och förhoppningen är att dessa skall vidga rasens tillgängliga genpool. Hemlandet Storbritannien har också importerat hundar från exempelvis USA och i förlängningen kommer förhoppningsvis dessa hundars ättlingar också att hjälpa till att öka den genetiska variationen inom rasen.

Ett ganska begränsat antal hanhundar används i avel av rasens förhållandevis få aktiva uppfödare. Man ser en klar tendens att vissa blodslinjer dominerar bland de hanhundar som används i avel.

Av nedanstående diagram framgår att av 62 hanhundar som använts i aveln har 11 hanhundar fler än 50 barnbarn.

Därutöver kan nämnas att de 14 mest använda hanhundarna har vardera fått minst 30 avkomor.

Utställningsvinnare och importörer används ofta från tidig ålder och producerar ofta många kullar. Flertalet uppfödare bedriver sin avel inom snävt avgränsade blodslinjer.

En avelshund/tik kan också bli överanvänd genom att söner och döttrar används mycket i avel. Det behövs egentligen bara en enda avkomma som i sin tur lämnar många valpar. Därför kan det vara av intresse att också titta på antalet barnbarn. Idealet är att många,

2007-04-25

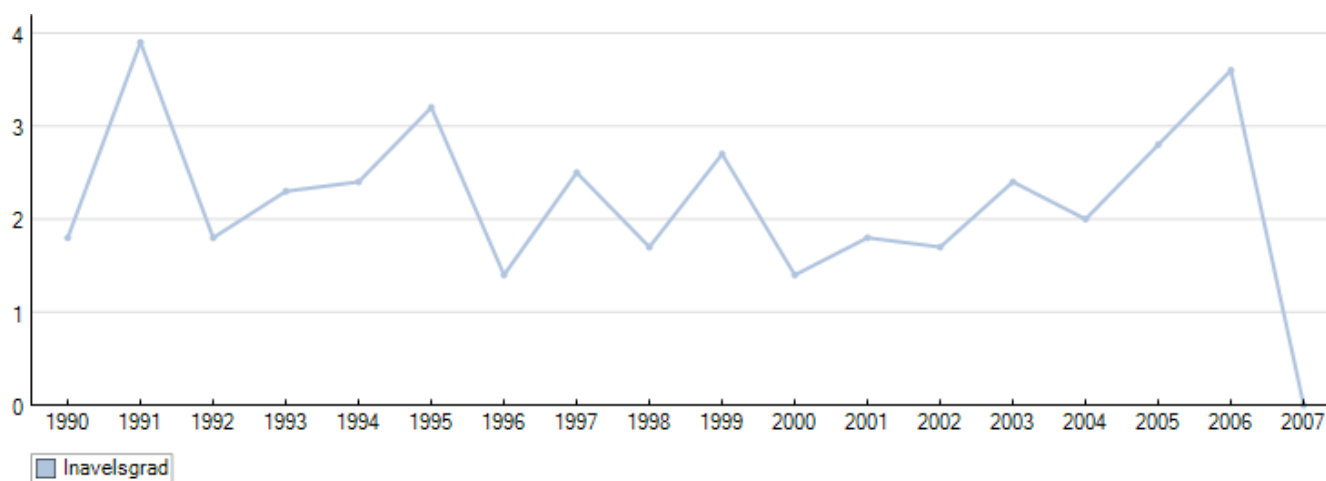
7(11)

goda avelsdjur används ungefär lika mycket Begränsning av antalet avkommor motverkar riskerna för sämre hälsa pga förlust av genetisk variation.

Inavelsgrad

1990 var inavelsgraden 1.8 % . 2006 3.6 %.

Rasens genomsnittliga inavelsgrad beräknad över 5 generationer.

Mål

- Att utöka avelsbasen så att inavelsgraden under ett kalenderår inte ytterligare ökar.
- Att minska användandet av enskilda hanhundar (=undvika ”matadoravel”).

Strategi

- Informera på uppfödarmöten och liknande om rasens avelsmässiga situation.
- Anordna uppfödarmöten minst vart 3e år.
- Informera via uppfödarmöten och stötta framförallt nya uppfödare.
- Uppfödarna bör ta sitt ansvar vid urval av avelsdjur.
- Följa upp antalet barn-barn hos avelshundarna och informera uppfödarna om att inte avla så att enskild individ får mer än 50 barnbarn (50% av ett års medelregistreringar).

2007-04-25

8(11)

Mentalitet

Skotsk terrier är enligt rasstandarden en jakthund men numera används rasen enbart som sällskapshund. Intresset för jaktmeritering är så gott som obefintligt bland uppfödarna, också internationellt, men rasen visar ofta prov på slumrande jaktegenskaper.

En minoritet av skottarna deltar på viltspårprov, lydnadsprov och bruksprov. Någon enstaka har blivit viltspårchampion och flera har tagit lydnadsprovdiplom, även i högre klasser.

Rasen ansågs vara kärv och stundtals väl hetlevrad och aggressiv under främst 1940-talet då många oseriösa uppfödare födde upp den i rent spekulativt syfte. Än idag framställs rasen emellanåt felaktigt som aggressiv trots att den oönskade aggressiviteten helt avlats bort.

Den skotska terrierns mentalitet har utvecklats mycket positivt och den absoluta merparten av dagens skotska terrier har ett öppet och vänligt temperament i kombination med ett stort mått av självständighet och envishet.

Mål

Att rasen har så goda mentala egenskaper så hundarna kan fungera i samhället och uppvisa bra mentala egenskaper som mod, öppenhet, sällskaplighet och intelligens. Inom rasen ska vi inte ha hundar som visar omotiverad aggressivitet eller rädsla.

Strategi

- Periodiskt skicka ut en enkät till hundägarna för att få in mer fakta om hur de uppfattar sin hunds mentalitet
- I mellanperioderna agera på enkäternas resultat – styrelsen ansvarig.

Exteriör

Rasens exteriör finns beskriven i rasstandarden som är en direkt översättning av hemlandet Storbritanniens standard. Texten beskriver en förhållandevis liten, djup, kraftig och lågställd hund med sträv päls och fria rörelser – aldrig långsträckt eller finlemmad.

De svenska skottarnas exteriör har lovprisats under många decennier och de bästa svenskfödda hundarna vinner idag höga utmärkelser på hundutställningar över hela världen. Stor enighet har under lång tid funnits kring det exteriöra idealet. Klubben har anordnat ett flertal klubbträffar för att sprida information om rasens exteriör. 1988 hölls ett symposium med tonvikt på rasens exteriör med rasens ledande engelska auktoriteter som föredragshållare.

2007-04-25

9(11)

Svenska skotteuppfödare har generellt sett lyckats väl med att förbättra fronter och framställ, bett och huvuden samt kroppar och benstommar. Blekt nospigment på de vetefärgade hundarna, en tendens till underställda svaga bakställ samt en del alltför långa kroppar är observandum inför framtiden.

Den amerikanska rasstandard avviker delvis från gällande brittisk och FCI-standard och en viktig målsättning inför framtiden är att värna om korrekt rastyp och detaljer i ett läge där amerikanskättade hundar med delvis annorlunda exteriörkrav används i aveln.

Mål

Att svenskfödda skottar även i fortsättningen ska vara rastypiska skottar i enlighet med gällande brittisk och FCI-standard.

Strategi

- För att bibehålla en god exteriör bör de individer som används i avel ha belönats med lägst 1a pris i kvalitetsklass.
- Publicera rasstandard årligen i Skotte-Nytt samt att den finns tillgänglig på hemsidan.
- Vid rasklubbsutställningarna även fortsättningsvis bjuda in rasspecialister att döma.

Hälsa

Rasklubben genomförde en generell hälsoenkät under år 1996. Samtliga uppfödare fick ett formulär att vidarebefordra till berörda valpköpare. Svarsprocenten var förhållandevis hög (55%) trots att flera ledande kennlar bojkottade enkäterna. 1999 genomfördes ytterligare en enkät som enbart avsåg valpningsproblem.

Vad gäller tumörsjukdomar har skottarna fem gånger så många försäkringsärenden jämfört med medelhunden: Den rasspecifika sjukdomen "skottekramp" förekommer alltmer sällan. Detsamma gäller blodsjukdomen von Willebrand. Rasklubben har genomfört flera uppfödarmöten för att utreda och sprida korrekt information om aktuella hälsofrågor vilket i hög grad bidragit till ökad insikt om problemen.

År 1977 diskuterades bl a valpningssvårigheter och sk splayvalpar, 1984 samlades uppfödarna för att främst diskutera von Willebrand's sjukdom, 1992 samlades man för att huvudsakligen diskutera hudproblem och valpningssvårigheter och såväl 1997 som 2000 diskuterades det aktuella hälsoläget med särskild tonvikt på rasens höga procent valpningssvårigheter.

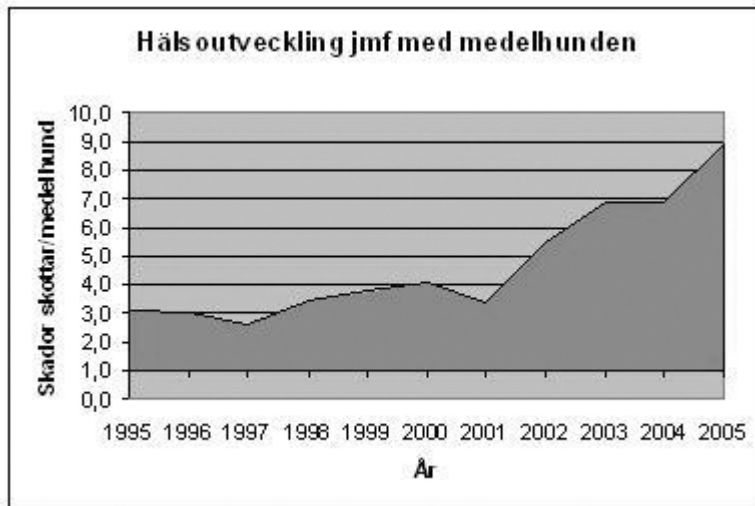
2006 togs hälsostatistik fram från försäkringsbolagen Agria, Sveland, If och Folksam. Totalt hade dessa bolag 648 skottar försäkrade 2005. En bild togs fram hur situationen

2007-04-25

10(11)

var för skotsk terrier under en tioårsperiod (1995-2005) där det visade sig att skottarna hade ungefär tre gånger så hög skadefrekvens som den sk medelhunden vid början av mätningen och vid den senaste noteringarna ungefär nio gånger så hög. Bland de skador som är vanligast bland skottar, dvs har högst antal försäkringsfall, finns Cushings syndrom, förlossningsproblem (där är siffrorna osäkra eftersom det är relativt få kullar per år och jämförelser med medelhunden blir statistiskt osäker). Trenden visar en svagt sjunkande siffra från 0,5 (varannan kull född med snitt) till ca 0,2 (var femte kull).

Reproduktionsförmågan är generellt sett god och genomsnittlig kullstorlek är tre till fyra valpar. Det är inte ovanligt att det föds 6-8 valpar i en kull. Många skottevalpar dör i samband med valpningen eller under den första födelseveckan. Kejsarsnitt är alltför vanliga. Tikarna tar nästan alltid väl hand om sina valpar.

Hanhundarna har mycket god könsdrift och artificiella inseminationer förekommer praktiskt taget inte alls.

Mål

- Att minska antalet födslar med kejsarsnitt.
- Att minska antalet döda valpar i samband med valpning och under den första levnadsveckan.
- Den generella hälsostatusen bör förbättras.

Strategi

- Att kartlägga och följa rasens hälsotillstånd
- Via hälsoenkäter och försäkringsbolagens statistik samla information om hälsan och hälsoproblem inom rasen

2007-04-25

11(11)

- Publicera information i Skotte-Nytt om hälsoproblem hos rasen.
- I första hand använda avelshundar från självvalpande linjer.

Slutord

Av den historiska bakgrunden för skotsk terrier kan konstateras att rasen mycket tidigt homogeniserades och redan 1880 erkändes av engelska kennelklubben. Rasen har fötts upp med stor framgång i Sverige under hela 1900-talet och svenska skottars exteriöra och mentala kvaliteter uppskattas idag över hela världen.

Rasen brottas med sjunkande registreringssiffror och en mycket begränsad avelsbas. Uppfödningen bedrivs av ett fåtal uppfödare.

Klubben har arrangerat ett flertal uppfödarmöten där aktuell hälsoinformation har meddelats. Alltför många skottar drabbas av tumörsjukdomar, men rasens största problem är den höga andelen komplicerade valpningar.

Varje skotteuppfödarens ambition skall vara att föda upp så friska och rastypiska skottar som möjligt. Rasklubbens uppgift är att sprida korrekt information om rasen för att därigenom möjliggöra denna strävan.

Ovantaende dokument är presenterat i Skotte-Nytt samt på hemsidan www.skottefederationen.se

Dokumentet skickas till Svenska Terrierklubben 2007-03-30.

Fastställt av SKKs Avelskommitté 2007-05-09